PROŽIJTE S NÁMI ŽIVOT PLNÝ BAREV

Skupina SMP: Chceme, aby k zásadám našich společností patřila spravedlivá personální politika, která odpovídá platným zákonům a je prostá jakékoli diskriminace založené na pohlaví, věku, mravech, rasové, etnické či státní příslušnosti, hendikepu a náboženském, politickém či odborovém přesvědčení. Personální politika založená na respektu vůči ostatním.

Naší snahou je, abychom naši firemní kulturu společně postavili na hodnotách, jakými jsou důvěra, respekt, solidarita a přesvědčení, že lidé mají přednost před systémy a že předpokladem každého úspěšného projektu je spojení individuální iniciativy s kolektivní prací.

Přicházíme proto s projektem *VIGEO - Prožijte s námi život plný barev*, který je nedílnou součástí kultury Skupiny VINCI. Projektem zaměřeným na témata diskriminací, rovných příležitostí a propagace kulturních rozmanitostí. V rámci něj chceme vytvořit prostor k diskuzi, dát možnost vyjádřit se k různým sociálním a společenským tématům, seznámit se s touto problematikou. ■

SUPERHRDINKY ANEB MŮJ SVĚT BEZ DOMOVA

Patří svět někomu? Patří někdo sem a jiný někam jinam? Mění domov duši? Existuje bez-domov, anebo máme všichni papuče? Může být manžel vycpaný molitanem? Patří mušle domů? Mohou šneci cestovat? Čemu se smějeme, když nemáme kde? V rámci projektu *Prožijte s námi život plný barev* **otevíráme téma extrémního sociálního vyloučení – bezdomovectví a zaostříme blíže na ženy bez domova. Chceme upozornit na fenomén ženského bezdomovectví, ukázat na stereotypy, předsudky a mylné představy ve společnosti, které se k ženám a obecně lidem bez domova váží.**

Zima, samota, hlad, zoufalství, nádražní haly, lavičky v parcích, smutek... slova, pocity, které se nám vybaví při vyslovení bezdomovec, bezdomovkyně. Máme pocit, že tohle ne příliš voňavé téma se přece *nás* netýká, že se *nám* to nemůže stát?

Karolínu Panuškovou z organizace *Jako doma* jsme pozvali k rozhovoru a zeptali se:

Karolíno, organizace *Jako doma* **se zabývá tématem bezdomovectví, respektive zaměřuje se hlavně na ženy bez domova. Co bylo hlavním impulsem k jejímu založení? Na čem aktuálně pracujete a jaké jsou Vaše cíle?**

Nezisková organizace *Jako doma - Homelike* se jako první v České republice zabývá genderově-specifickým bezdomovectvím. Začali jsme s výzkumným projektem *Zpátky ze dna: Zaostřeno na ženy*, který zaznamenává osobní příběhy žen bez domova. Spustili jsme také kampaň, která měla za cíl přiblížit téma ženského bezdomovectví širší veřejnosti.

V létě 2013 jsme začali s projektem *Kuchařky bez domov*a. Ženy bez domova nabízejí jídlo vlastní výroby na nejrůznějších farmářských trzích, festivalech a dalších akcích pro veřejnost v Praze a dalších místech České republiky, obvykle za dobrovolný příspěvek. Rozhovory s Kuchařkami nad skvělou polévkou, topinkou s pomazánkou či plněnou palačinkou pomáhají odstraňovat předsudky vůči lidem bez domova, které se ve společnosti objevují. Za dobu, co *Kuchařky bez domova* fungují, si už získaly renomé a začaly se věnovat i cateringu. Vznikla z nich však také vzájemně se podporující skupina, která si pomáhá řešit nejrůznější krizové situace.

Od založení *Jako doma* vidíme, že s ženským bezdomovectvím je úzce spjato násilí na ženách – ať už jako příčina nebo doprovodný jev anebo obojí. Proto jsme se na násilí na ženách v souvislosti s tísnivou sociální situací zaměřili v projektech - *Ženy sobě, Společně pro ženy*: *pojďme o tom mluvit*. Spolupracujeme s řadou českých i zahraničních partnerských organizací z neziskového sektoru (sociální kurátorky/-ři, sociální pracovnice/-i věnující se práci s lidmi bez domova, se sexuálně pracujícími, ženami z azylových domů, drogově závislými apod.) a usilujeme o vytvoření komplexního systému podpory, který by byl schopen reagovat na problémy související s tísnivou životní situací v celé jejich šíři. Kromě podpory žen bez domova v řešení otázek jako jsou dluhy, bydlení, sociální dávky či odebrání dítěte, nám jde o vytvoření bezpečného prostoru, kde se ženy bez domova mohou pravidelně potkávat, odpočívat a trávit čas společně. Organizujeme filmový klub a divadelní skupinu. Naším velkým plánem do budoucna je zřídit veganské bistro s prostornou kuchyní, kde se Kuchařkám bude dobře vařit, a nízkoprahové komunitní centrum.

V čem pracujete jinak?

Na bezdomovectví se snažíme nahlížet jinak. Vycházíme z toho, že lidé bez domova jsou sami experty, expertkami na svou situaci a jsou aktéry a aktérkami svého života. Věříme, že se správnou podporou dokáže každý člověk bez domova dosáhnout významných pozitivních změn. Spíše než „služby" nabízíme partnerství. Projekt *Kuchařky bez domova* by se jednou měl stát sociálním podnikem, který nabídne ženám bez domova skutečnou práci a profesní rozvoj ve skutečném pracovním prostředí – tedy možnost, na niž běžně nedosáhnou.

Poslání organizace *Jako doma* se dá shrnout následovně: „prostřednictvím emancipace a posilování žen v sociální tísni usilujeme o ukončení bezdomovectví a odstranění sociálních a genderových nerovností".

Existuje definice bezdomovectví?

Za lidi bez domova považujeme lidi, kteří jsou ohroženi ztrátou bydlení, bydlí v provizorních podmínkách nebo bydlení již nemají.

Kolik lidí je dnes v České republice bez domova?

Český statistický úřad, na základě sčítání z roku 2011, uvádí 11 496 lidí bez domova v celé České republice, z toho pak 21,5 % žen. Tento výzkum probíhal pouze mezi lidmi, kteří využívají některé sociální služby nebo zařízení. Podle odhadu expertů byl však počet lidí bez domova ve zmíněném roce až třikrát vyšší.

Zejména u žen bez domova se objevuje tzv. skryté bezdomovectví. Ženy nejsou na ulici, nevyužívají sociální služby, ale fakticky svůj domov nemají, přebývají u známých, přátel, partnerů, často ve velmi nevyhovujících podmínkách. Ve strachu ze ztráty nejistého bydlení mnohdy snáší ekonomické vydírání, ponižování, násilí.

Jaký je vývoj bezdomovectví za posledních deset let a předpoklad do budoucích let?

Předpokládá se, že počet lidí bez domova bude narůstat. Hlavní město Praha vypracovalo koncepci návrhů řešení problematiky bezdomovectví v Praze v letech 2013-2020. Dle informací v ní uváděných se počty lidí bez domova v Praze v roce 2014 odhadují na 6 600, v roce 2020 se pak dokonce odhaduje, že se bude jednat přibližně o 13 000 osob bez domova. Jde samozřejmě o odhady, které mohou být odlišné v nejrůznějších směrech, nicméně trend nárůstu počtu lidí bez domova v našem hlavním městě v nejbližších letech je nepochybný.

Co patří mezi jeho nejčastější příčiny?

V drtivé většině případů se jedná o kombinaci několika příčin, zejména nedostatek cenově dostupného bydlení. Ztráta zaměstnání. Zadlužení. Rozvod či rozpad rodiny. Domácí násilí. Nedostatečné sociální zázemí, nefunkční rodinné a jiné sociální vazby - mládež z dětských domovů, lidé propuštění z vězení. Fyzická, psychická nemoc. Závislosti.

Často se také obtížně určuje, co je příčinou a co následkem. Je člověk duševně nemocný proto, že skončil na ulici, nebo skončil na ulici proto, že je duševně nemocný?

Lze obecně charakterizovat lidi bez domova? Která skupina je nejvíce ohrožena bezdomovectvím?

Pokud vycházíme z dat Českého statistického úřadu, typický bezdomovec je muž mezi 45-49 lety, vyučený, svobodný nebo rozvedený. Je ovšem potřeba brát v potaz fenomén skrytého bezdomovectví, které se mnohem častěji týká žen. Do oficiálních dat se tak velká skupina žen bez domova vůbec nedostane.

Je možný návrat z ulice do běžné společnosti? Kolika lidem se to podaří, případně co je dle Vás nejsilnější brzdou?

Návrat určitě možný je. Na základě zkušeností ze zahraničí se velice osvědčilo zajištění důstojného, bezpečného a finančně dostupného bydlení, tzv. housing first. Úspěšnost takového přístupu se uvádí kolem 80 %. Co se týče přístupu k tomuto typu bydlení v České republice, tak jsme teprve na začátku.

Co by dle Vás nejvíce pomohlo k vyřešení této problematiky?

Je to sociální bydlení, využití opuštěných nevyužívaných domů a bytů. V České republice je zatím vládou schválena koncepce sociálního bydlení. Na jejím základě by měl vzniknout zákon o sociálním bydlení. Podrobnější informace o sociálním bydlení lze najít na webových stránkách www.socialnibydleni.org/cs. ■

„... počty lidí bez domova v Praze v roce 2014 se odhadují na 6 600, v roce 2020 se pak bude jednat přibližně o 13 000..."

„Český statistický úřad uvádí 11 496 lidí bez domova v celé České republice..."